

Voorwoord

Begin 1980 werd ik door een kennis van een kennis uitgenodigd hem te vergezellen op een reis naar India.

In die tijd speelde ik in Doe Maar, een Nederlandstalige muziekgroep, die ik in 1978 had opgericht. Ik bevond mij in wat ik nu, en iedereen met mij, zonder moeite zou herkennen als een identiteitscrisis. Tussen de stapels fanmail, covers en posters waarop ik mijzelf aanstaarde, was ik mijn eigen identiteit, zo ik die al had, volkomen kwijtgeraakt en op mijn zoektocht naar houvast had ik, met mijn Indische achtergrond, het idee opgevat dat er ver weg een land zou zijn waar ik mij thuis kon voelen. Dat land moest uiteindelijk Indonesië zijn, het land van mijn vader. De kwestie had ik al eens aangesneden in een niet van dramatiek gespeend lied, Rumah saya:

*en dan verlang ik naar een ander huis
in het land van mijn vader
maar ook daar zal ik een vreemde zijn
in het land van mijn vader*

(Het woordje *ook* werd trouwens, nog niet zo lang geleden, door mij geschrapt.)

Omdat mijn vader, te vroeg gestorven, mij niet veel over zijn land heeft kunnen vertellen, leek een bezoek aan Indonesië onvermijdelijk, al hield ik er inderdaad rekening mee dat ik mij

daar evenzeer een vreemde zou voelen als hier, in mijn eigen land.

Het was in die tijd dat ik de uitnodiging kreeg om een maand door India te trekken. Het leek een ideale gelegenheid om kennis te maken met het Verre Oosten, zonder mij meteen op het pad van de waarheid te hoeven begeven.

Ik zei dus ja.

En zo bevond ik mij niet lang daarna, in de vakantieperiode die we met Doe Maar hadden ingepland, in het vliegtuig naar India.

Mijn reisgenoot bleek prettig gezelschap, wij gingen onze eigen gang en hadden op gezette tijden een aangenaam gesprek.

In het vliegtuig maakten wij kennis met een Noors meisje dat, geheel alleen, op zoek was naar haar in India verdwenen vriend en wel wat gezelschap kon gebruiken.

's Ochtends vroeg landden wij op het vliegveld van Bombay, waar het groen van de morgenlucht een diepe indruk op mij maakte. In de aankomsthal was het daglicht nog niet doorgedrongen. Pas toen wij dichterbij kwamen zagen wij waarom. Een levende muur van mensen stond, drie rijen hoog, buiten tegen de glazen wand aangedrukt. Men staarde naar binnen.

Iedere keer als de deuren opengingen en een aantal toeristen de vreemde buitenwereld betrad, maakte zich een laag mensen los van het glas en overspoelde de nieuwkomers.

'Bag, sir?'

'Taxi?'

'Hotel?'

Kinderen staken hun handjes uit en bedelden om geld. Een gevoel van paniek beving mij. Voor we er erg in hadden waren

onze tassen uit onze handen gerukt en in een gereedstaande taxi gegoooid. Wij, mijn nieuwe vriend, het Noorse meisje en ik, konden niet anders dan volgen.

De rit door de grootste stad van India zal ik niet licht vergeten.

Het is één ding als je 's werelds armoede gadeslaat vanuit een stoel in de vertrouwde omgeving van je eigen huis. Iets heel anders is het als je haar, realtime en zap-proof, overal om je heen gewaarwordt: wijken vol hutjes opgetrokken uit landbouwplastic, waartussen blote kinderen spelen, mensen die er openlijk hun behoeften doen. De lijken die langs de weg liggen.

Zo diep mogelijk dook ik weg in de taxi uit schaamte, schaamte om mijn eigen rijkdom.

Met deze cultuurschok begon mijn reis door India.

Zo snel mogelijk wilden wij deze miljoenenstad achter ons laten en inderdaad, zodra wij onze benen strekten op de achterbank van de bus naar Goa, het beloofde hippieparadijs aan zee, viel de beklemming van ons af en kregen wij oog voor het landschap, dat van een betoverende schoonheid was. De weg slingerde zich door heuvels en langs rivieren, die wij soms met een pont moesten oversteken. Niet meer dan 300 kilometer is het van Bombay naar Goa, de voormalige Portugese kolonie. Wij sliepen in de bus en kwamen de volgende dag aan in Anjuna Beach.

Zodra we uittgestapt waren, werden we aangesproken door twee mannen. Of we al een plaats hadden om te slapen.

Nee, die hadden we nog niet.

Nou, ze wisten wel iets moois voor ons: een huis in aanbouw

pal aan het strand, we zouden er gratis kunnen overnachten, een week, twee weken, zo lang we maar wilden.

Hoe naïef moet je zijn om met open ogen ...?

Het huis lag inderdaad aan zee en we betrokken onze kamers.

Hilde, het Noorse meisje, richtte een kleine zijkamer in, Leon en ik sliepen ertegenover.

Behalve de twee mannen die ons hadden aangesproken, Karnel, klein, en Surjit, groot en sterk, werd het huis bewoond door Jit, een man uit de bergen, bebaard, nors en stil.

De eerste dagen brachten wij er zorgeloos door. Dat Jit zich een aantal malen per dag inspoot met heroïne, zonder zich om onze blikken te bekommeren, was niet meer dan een bijkomstigheid. Na een aantal dagen echter, begon hij Hilde uit te nodigen deel te nemen aan zijn ritueel. Onze smeekbeden daar niet op in te gaan legde ze naast zich neer.

‘I’m happy,’ zei ze eenvoudig.

Ik huiver als ik aan haar denk. Aan haar liefdevolle maar onhandige pogingen mij te verbinden toen ik mijn voet had opgehaald aan de rotsen. En ja, wij hebben één ogenblik naast elkaar gelegen, elkaar aarzelend aangeraakt, zonder waarvandaan of waarnaartoe.

‘We moeten hier weg,’ zei Leon op een dag. ‘Er staat iets te gebeuren. Het is hier niet pluis.’

Ik wuifde zijn achterdocht weg. Maar al diezelfde avond, toen er voor het huis in aanbouw een kampvuur was ontstoken, kreeg hij gelijk.

De scène die volgde heb ik in de uiteindelijke versie van *Gideons droom*, meen ik, vrij nauwgezet beschreven. Hoe Sur-

jit, de grote man die naast mij zat, dronken, stoned, een mes vóór mij in het zand stak en mij vertelde dat hij een moordenaar was. Hoe vreemd rustig ik me voelde toen ik tegen hem zei: 'Wil je mij doden? Wel, doe dat dan maar.'

Hoe dreigend hun schaduwen zich opdrongen. Hoe Karna, de kleine man, struikelde en viel. Hoe ik opsprong en hem over-eind hielp en zo de ban verbrak.

'Gaaf het?'

En daarna: 'Ik ben moe, ik ga nu slapen.'

Hoe ik de kamer inliep waar Leon al enige tijd lag te slapen. Hoe de angst mij overviel toen ik Karna in het Engels hoorde jammeren: 'No, no! Don't do it! Don't do it!'

Terwijl Surjit schreeuwde, eveneens in het Engels, zodat ik het zou verstaan: 'I will do it! I will do it!'

In mijn slaapzak omklemde ik de zaklantaarn.

Soms zou je willen dat je, net als je ogen, je oren kon sluiten.

Die nacht werd het uiteindelijk stil en ben ik in leven gebleven. Dat we moesten zien weg te komen was mij nu wel duidelijk.

Toen ik de volgende dag buiten kwam, zat Surjit voor het huis, nog steeds dronken en stoned. Toen hij me zag kwam hij op mij af, zijn ogen bloeddorlopen.

Ik ben ervan overtuigd dat daar, in India, andere wetten gelden, zeker als het gaat om leven en dood. Hoe vreemd het ook moge klinken, ik was op een bepaalde manier van deze man, die mij met de dood bedreigde, gaan houden. Van Pita, mijn vriendin, die op mij wachtte in een ver land, had ik een ketting gekregen om mij te beschermen.

Mijn handen vonden de sluiting, maakten hem los en hingen de ketting om zijn hals.

'I know you have a good heart. I give this to you so you will remember.'

Terwijl ik het zei liepen, zoals wel gebeurt als je de waarheid spreekt, de tranen over mijn wangen. Ik weet niet wat hij van plan was geweest, maar hij verstarde. Meer dan een ogenblik was het stil. Toen stamelde hij, terwijl zijn ogen vochtig werden: 'This man is crying for me.'

'I'm leaving today,' zei ik.

Hij knikte en hurkte neer om koffie te zetten.

Zo simpel.

Jonge mannen op motoren kwamen. Ze waren eerder geweest. Zware jongens. Toen ze hoorden dat we weg zouden gaan trok een van hen een revolver.

'If you're trying to leave I shoot you from your motorbike.'

Ik moest ineens vreselijk lachen. En Surjit, de grote man, de gevaarlijke man, lachte met mij mee. De jongens dropen verbijsterd af.

Inderdaad had Leon een motor gehuurd waarmee we zouden vertrekken. Ik ben naar Hildes kamertje gegaan, waar ze afwezig tussen haar spulletjes zat.

'We're going. Come with us.'

'I will stay.'

'No, no, you got to come with us.'

Ze sloeg haar armen om me heen en kustte de tranen van mijn wangen.

'It's OK, my love. Don't be afraid.'

Ik heb altijd gedacht: ze *heeft het niet overleefd*. Natuurlijk is het mogelijk dat ze het heeft overleefd. Alleen, ik kan maar niet bedenken hoe.

Doodsangst overviel me pas toen ik eenmaal achter op de motor zat. De jongens met de revolvers leken ieder moment achter ons te kunnen opdoemen, in een wilde achtervolging.

Met een pont staken we de Chaporarivier over. Een man op een fiets met een varken, vastgebonden aan zijn stang. Ik, naast de motor. Het zijn enkele van de weinige foto's die we hebben gemaakt. Het moet vlak voor het ongeluk geweest zijn.

Er heeft olie op de weg gelegen of er was iets mis met de motor. Hoe dan ook, mijn vriend verloor de macht over het stuur en de motor gleed opzij. Ik werd tien, twintig meter, liggend onder de motor, meegesleurd. Ik had niet meer aan dan een korte broek. Eindelijk lag ik stil. Mijn linkerzij was van voet tot schouder ontveld.

Dit is hopeloos, schoot het door me heen. Hier, in India, infecties, geen ziekenhuis in de verre omgeving.

Leon, die van de motor was gesprongen en zo goed als ongedeerd was, ondersteunde me naar het dichtstbijzijnde huis. Het was een grote villa, met een voorgalerij en een waranda. De mensen die er woonden waren welgesteld en vriendelijk, lieten mij op een bankje zitten, snelden naar binnen. Ze kwamen niet terug met verband, zoals wij hadden gemeend, maar hielden de deur open en maanden ons trots tot luisteren. Vanuit de woonkamer klonken de bekende klanken van de George Baker Selection.

Het was een van de meest bizarre momenten uit mijn leven. Hevig bloedend heb ik een grimas getrokken: 'Leuk, ja, hoe is het mogelijk, uit Holland, wij ook.'

Una Paloma Blanca. *I'm just a bird in the sky.*

Verderop, in een dorp (Mandrem?), is een kleine apotheek.

Een smoezelig winkeltje, waar op een schap grote flessen jodium staan. De apotheker heeft een doek in de jodium gedrenkt, keer op keer en vele uren lang bette hij mijn wonden.

Wellicht heeft hij toen een leven gered.

Aangeslagen als ik was, wilde ik de zee zien. We vonden onderdak, niet ver van het strand, in een hutje bij een arme familie in het dorpje Arambol. Men heeft mij neergelegd en zo, liggend op een matje op het zand, in dat hutje, amper 1½ bij 2 meter, heb ik de weken die volgden doorgebracht.

Aanvankelijk was ik niet in staat om te lopen, nauwelijks om mij te bewegen. Het eten dat mij gebracht werd, werd mij gevoerd. De moeder van het gezin, ze leek al een oude vrouw, kwam mij twee keer per dag bezoeken. Dan zat ze naast mij neer, legde twee vingers, eeltig van het werk, op mijn voorhoofd en schatte de koorts.

Ts ts ts, zou zij zeggen, haar hoofd schuddend. Dan wreef ze met krachtige en tegelijk tedere handen mijn wonden in met kokosolie, zonder mij, o wonder, pijn te doen. Als ze daarmee klaar was, masseerde ze de rest van mijn lichaam en mijn hoofd. Veel heeft ze niet gesproken. Af en toe tikte ze mij met een vinger aan en gebaarde dat ik mij om moest draaien. Zo was ze uren per dag met mij bezig.

Misschien heb ik mij nooit zo gelukkig gevoeld als daar, in dat kale hutje, niet in staat mij te bewegen, ver weg van de luxe van het leven dat ik gewend was.

Het gezin bestond verder uit de vader, die veel dronk, twee zonen en drie dochters.

De jongste zoon, een jaar of dertien, had kilometers gelopen

om een sterk medicijn, een stukje bijzonder hout, te bemachtigen, dat hij met een touwtje om mijn enkel bond.

Er werd bovendien een pauwenveer bij de deuropening gelegd, zodat ik met rust gelaten zou worden door mens en geest. De twee jongste meisjes kwamen af en toe kijken, deden niet veel meer dan giechelen met die prachtige gezichtjes.

T., de oudste dochter, was getrouwd. Zij en haar man runden een kleine eettent op het verder verlaten strand. Zij hadden een baby, een meisje van nog geen jaar. Af en toe kwam T. mij behandelen, in plaats van haar moeder, en het moet tijdens die momenten zijn geweest, dat zij verliefd op mij is geworden. Op een dag bekende zij het mij. Zo deed zij dat: 'I', middelvinger op haar sleutelbeen, 'love', hand op haar borst 'you', twee vingers op mijn borst. Ze zei dat haar man haar had geslagen toen ze het hem verteld had.

Ik weet niet meer hoe lang ze die dag naast me gezeten heeft. Buiten kon je de vogels horen zingen. Ze is opgestaan toen er ergens een baby begon te huilen.

Rond die tijd kreeg ik een aantal keren bezoek van een Zweeds meisje, dat van mijn verblijf in het dorpje had gehoord. Haar naam was Cilla. Als Cilla kwam, nam zij het kokosolie-ritueel over van de moeder en ik herinner mij hoe het ten slotte, onder haar handen, overging in een liefkozing. Schemerig, oranje gekleurd, het zal de koorts geweest zijn, zie ik haar over mij heen gebogen, terwijl zij de liefde met mij bedrijft. Sommige beelden worden vager naarmate hun intensiteit toeneemt.

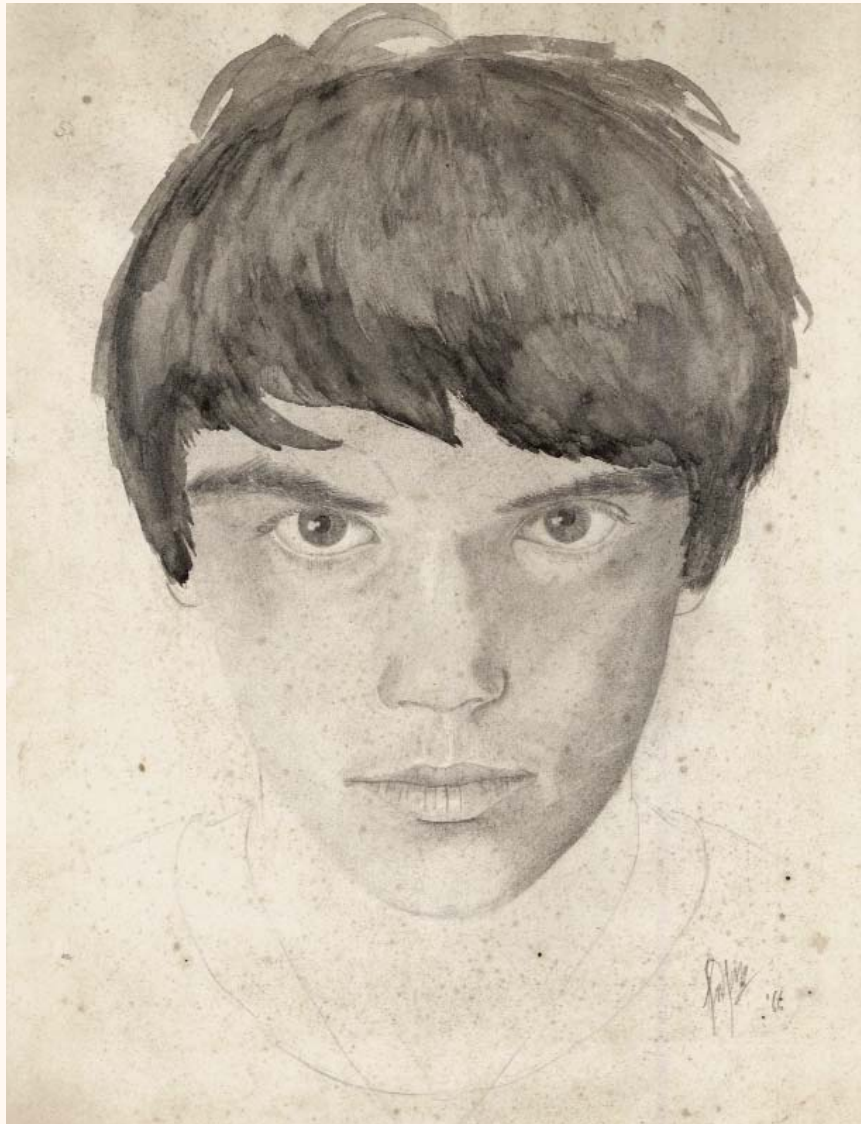
Zij moet het ook geweest zijn die mij op een dag voor het eerst ondersteunde naar het strand. Daar legde zij haar kleedje af en

liep naakt de zee in, mij achterlatend op het land.
Liefde heelt alle wonden.

Zo ging het, naarmate de tijd verstreek, beter met mij, ondernam ik kleine wandelingen. En begon ik te tekenen. (Hoe lang was het wel niet geleden dat ik mijn laatste tekeningen had gemaakt? Dat was in de eerste klas van de middelbare school, portretjes van Annette, ik zat naast haar, zou twee jaar lang verliefd op haar blijven, en o ja, vlak na mijn eindexamen, net teruggekeerd van een reis naar Griekenland, een jaar nadat mijn vader is overleden, een zelfportret.) Het schetsboek heb ik teruggevonden, kijk: varkentjes en kippen op het erf, een schelp in het zand, een koe die stil in het bos staat, een jongetje op het strand.

Ik begon ook te schrijven, getroffen door de vrede die ik er vond, en het geluk. Wat een tegenstelling met het leven in de stadse westerse wereld waarin ik was opgegroeid.

Nog niet zo lang daarvoor had ik het verslag gelezen van de reis die een stamhoofd van de Samoa-eilanden in het begin van de twintigste eeuw had gemaakt door West-Europa. Vol ongeloof en medelijden beschreef hij ons, de papalagi, in onze westerse wereld (pas onlangs las ik, op internet, dat het hele verhaal waarschijnlijk verzonnen is door de Zwitserse auteur). Het boekje beantwoordde geheel aan het terug-naar-de-natuur idee van de jaren zestig en zeventig en het was mijn droom geweest om voorgoed naar de Samoa-eilanden in de Stille Oceaan te vertrekken. De oom uit Nieuw-Zeeland wist wel een manier om mij daar te krijgen, hij had er zelf enige tijd gewerkt, maar toen ik op een oudejaarsavond bij mijn moeder thuiskwam, waar hij

... en o ja, vlak na mijn eindexamen, (...) een jaar nadat mijn vader is overleden, een zelfportret. (blz. 16)

... een kleine eettent op het verder verlaten strand. (blz. 15)